

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ
„НЕОФИТ РИЛСКИ“ – БЛАГОЕВГРАД

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Поля Кацамунска, професионално направление 3.7 „Администрация и управление“, научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство“

Относно: Дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ в професионално направление 3.7 „Администрация и управление“, докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство (Мениджмънт в публичната сфера)“

Автор на дисертационния труд: Александър Янков

Тема на дисертационния труд: **ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА РЕЧТА НА ОМРАЗТА (НАТЕ SPEECH) В ОНЛАЙН СРЕДА**

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на Научно жури съгласно Заповед № 1167/24.7.2023 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград

1.Обща информация за автора на дисертационния труд

Авторът на дисертационния труд Александър Янков е докторант в редовна форма на обучение, зачислен със Заповед № 1575/15.07.2021 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград, към катедра

„Национална сигурност и публична администрация“ при Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ със срок на обучение от 08.07.2021 г. до 07.07.2024 г. Александър Янков има завършена образователно-квалификационната степен „Магистър“ по специалност „Право“ в ЮЗУ „Неофит Рилски“ - гр. Благоевград (2021 г.), владее английски и немски език - писмено и говоримо на ниво С2 и ползва свободно руски език – ниво С1. Има натрупан трудов стаж в бизнес сектора, работил е като продуктов мениджър/експерт бизнес развитие, а основната му дейност е била свързана с представяне и имплементиране на новите технологии на българския пазар и практическото приложение на блокчейн технологиите. От 2021 г. Александър Янков работи в Държавна агенция „Технически операции“, гр. София.

2.Обща характеристика и значимост на изследвания проблем

Дисертационният труд на Александър Янков е посветен на речта на омразата – един широко разпространен, едновременно стар и нов феномен, неизбежно съпътстващ развитието на обществото. Речта на омразата представлява сериозен и комплексен проблем на съвременните общества, ангажирани със зачитането и подхранването на културния плюрализъм и толерантност. Не би могло да се отрече, че речта на омразата е разпространено явление в страната ни, а и по света, както и свързаните с нея стереотипи, предразсъдъци и дискриминация, което изисква тяхното преодоляване за пълноценно функциониране на гражданското общество. В този смисъл, дисертационният труд „Противодействие на речта на омразата (hate speech) в онлайн среда“ е посветен на тема, отличаваща се с **безспорна актуалност**.

Изследването се концентрира преди всичко върху речта на омразата в онлайн среда и начините на противодействие срещу нея, поради изключително интензивното навлизане на информационните и комуникационни технологии в обществения живот през последните

десетилетия. Необходимостта от противодействие срещу речта на омразата в онлайн среда се предпоставя от многообразие от фактори, сред които са глобализацията, „революцията” в областта на информационните и комуникационни технологии, както и политиката на европейските държави. По този начин в замисъла на дисертационния труд се поставя акцент върху онези елементи на речта на омразата в онлайн среда, които са ключови индикатори от гледна точка на контрола и противодействието срещу нея.

Значимостта на изследването произтича от необходимостта да се противодейства срещу речта на омразата в онлайн среда. Факт е, че все повече европейски и други международни организации показват своята съпричастност към проблема с речта на омразата и от там към противодействието срещу нея – чрез различни механизми на проследяване и ограничаване на електронното съдържание, чрез въвеждане на т.нар. кодекси за поведение на IT компаниите и дори предложения за криминализация на речта на омразата в случая с Европейския съюз. Именно от изложените по-горе въпроси и проблеми произтича актуалността на разработката в научно и научно-приложен план.

Научният интерес към проблемите и съвременните тенденции в противодействието срещу речта на омразата (hate speech) в онлайн среда е провокиран от необходимостта от запълване на някои празноти в информираността на обществото, в частност на младите хора в областта на изследваната проблематика. По-конкретно наличието на фрагментарния характер на научните изследвания, свързани с речта на омразата в онлайн пространството, е от съществена важност както за специалистите в областта, така и за теорията и практиката в съвременната правна и управленска наука, която се трансформира ежедневно в резултат на влиянието на икономиката, технологиите и социалните фактори в обществото.

Изложените дотук съображения от теоретическо и практическо естество, ми дават основание да определя дисертационния труд като напълно съвременна, полезна за днешния и перспективна за утрешния ден разработка.

3. Кратка аналитична характеристика на съдържанието и оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Рецензираният дисертационен труд е в рамките на професионално направление 3.7 „Администрация и управление“, докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство (Мениджмънт в публичната сфера)“.

Считам, че той е конструиран в съответствие с правилата за този вид разработки. Спазено е съотношението между отделните части. Общият обем на труда е 262 страници. Той има следната структура: увод, четири глави, заключение, библиография, приложение (анкета „Противодействие на речта на омразата (hate speech) в онлайн среда“), Списък на по-важните използвани съкращения, Списък на таблиците и фигурите, Списък с публикации на автора по темата на дисертационния труд. Приложеният към дисертацията списък на използваната литература съдържа разнообразни заглавия: 36 – на български, 39 – на английски и други езици, 17 интернет източници, както и съдебна практика на Европейския съд по правата на човека, вкл. и решения срещу България. Научният апарат включва 199 бележки под линия, съдържателни както в библиографски и в тълкувателен аспект.

Трудът е написан на добър професионален език. **Предмет на изследване** са механизмите за противодействие срещу речта на омразата в онлайн среда и текущото състояние. Анализирани са актове, приети в рамките на различни организации, свързани с речта на омразата през последните години – в Съвета на Европа, Европейския съюз, ЮНЕСКО. На

база на резултатите са изведени изводи и препоръки за подобряване на противодействието срещу речта на омразата в онлайн среда.

Обект на дисертационния труд е многоликата същност на феномена „реч на омразата в онлайн среда, различните аспекти (психологически, юридически, морални, организационни) на речта на омразата, различните подходи към нея (европейски и американски), както и развитието на съдържанието и спецификите на речта на омразата в условията на онлайн среда). Именно поради това в разработката се използва най-близкият до английския еквивалент термин „реч на омразата”.

Основната цел на изследването е да се проучи, анализира и обобщи сложната природа на феномена реч на омразата в онлайн среда, развитието на съдържанието, спецификите в интернет пространството, както и да се открие важността на противодействието срещу речта на омразата онлайн чрез различни механизми от страна на двете най-важни европейски организации. Направен е опит за анализ на традиционни и нови методи и подходи за противодействие, за открояване на предимствата и недостатъците на подобен процес, както и за извеждане на тенденции и зависимости при прилагането им. От практическо значение са направените изводи и препоръки за подобряване на процеса за противодействие срещу речта на омразата в онлайн среда.

Следва да се посочи, че целта на настоящата работа е точно формулирана и тя напълно кореспондира със заглавието на дисертационния труд, научноизследователските задачи, използваната методология и тяхната интерпретация.

Приемам поставените от докторанта изследователски задачи, които следват естествено и последователно целта и предмета на изследването, както и използваната методология. Методическият инструментариум, използван в дисертационния труд, е подходящ и комплексен, като е

приложен и интердисциплинарен подход, който е характерен за добрите съвременни изследователски практики.

Между отделните части има логическа връзка, те са дозирани и компетентно подготвени. В увода е представена концепцията на дисертационното изследване. Считаю че, концептуалната рамка на изследването е добра основа за неговото успешно провеждане. В Глава първа, озаглавена „Терминологични и доктринални проявления на понятието реч на омразата“, се изяснява понятието и се обобщават терминологичните специфики, свързани с речта на омразата, както и психологическите, юридическите и моралните аспекти на речта на омразата. Глава втора е посветена на интерпретацията на понятийния апарат на онлайн средата и анализ на основните характеристики на речта на омразата в онлайн среда. В глава трета „Противодействие срещу речта на омразата в онлайн среда“ са разгледани в сравнителен план двата съществуващи модела на противодействие срещу речта на омразата (европейски и американски) и са анализирани начините, по които международната общност се опитва да противодейства на едно от сериозните съвременни предизвикателства, пред които е изправен глобализираният световен ред. Четвърта глава представя изследването на автора относно информираността и начините за противодействие срещу речта на омразата в университетска среда в България и съдържа практико-приложна част на дисертационния труд. Анкетното проучване е реализирано сред студенти и докторанти от три различни университета (Югозападен университет „Неофит Рилски“, Университет по библиотекознание и информационни технологии и УНСС) и за целта е разработена методика и е създаден авторски анкетен инструментариум. Направен е анализ на резултатите от анкетното проучване и са изведени обобщения и препоръки за бъдещо развитие. Една от силните страни на

коментарния обзор на проведеното анкетно проучване е, че в него има обобщени фигури и таблици.

На база на изложеното считам, че разработката се характеризира с логичност, научна строгост на изложението и задълбоченост на направените изследвания и най-вече на изводите от тях. Основната идея на автора за провеждане на научно изследване се характеризира с логичност и последователност. Заложените за постигане резултати са формулирани като естествено продължение на работата по отделните глави. Не съм установила плагиатство и приемам, че трудът и приносите в него са лично дело на докторанта.

Приемам основните научни и практически приноси, формулирани в дисертационното изследване, но към някои от тях би могло да се направи препоръка за прецизиране.

4. Оценка на автореферата и публикациите по дисертацията

Авторефератът е оформен съобразно нормативните изисквания. Той отговаря напълно както на ЗРАСРБ и на ППЗРАСРБ, така и на Вътрешните правила за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Неофит Рилски”. Авторефератът отразява изцяло структурата и съдържанието на дисертационния труд.

Освен с дисертационния си труд в настоящата процедура Александър Янков участва с още пет публикувани статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране и една под печат. От тях три са на английски език, а две са в съавторство. Това от своя страна говори за факта, че дисертационният труд е добил добра обществена разгласа. Видно е, че авторът познава много добре предметната област и може да има както теоретични, така и приложни приноси в нейното развитие. След запознаване с публикациите считам, че

те имат пряко отношение към темата и са свързани със съдържанието на дисертационния труд.

5. Критични бележки и препоръки

Задълбоченото запознаване с представеното дисертационно изследване дава основание да се направят и някои **критични бележки**. Според мен, авторът прави интересно проучване във четвърта глава, като анализира различни дигитални инструменти за управление на вътрешните комуникации. Разработката би могла да се допълни в бъдеще с разширяване на анкетното проучване и включване на друг подобен инструментариум, с оглед проследяване на резултатите във времето; Препоръчвам да се даде гласност на резултатите от направения анализ в чуждестранни издания, като по този начин се привлече вниманието и се продължи дискусиата по разглеждания проблем, свързан с противодействието срещу речта на омразата в онлайн среда.

Направените критични бележки и препоръки не опровергават положителната оценка, не се отразяват в негативна светлина върху научните качества и не намаляват достойнствата на труда, а имат за цел неговото подобряване.

Заключение

Въз основа на посоченото по-горе, считам, че на дисертационния труд следва да се гледа като на завършено научно произведение. След запознаване с представените материали, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях приноси, давам своята положителна оценка за работата на Александър Янков. Дисертационният труд отговаря на критериите в Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото приложение. Това ми дава основание да предложа на членовете на Научното жури да присъдят образователна и научна степен „Доктор” на

Александър Янков по професионално направление 3.7 „Администрация и управление”, научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (Мениджмънт в публичната сфера)”.

22 август 2023 г.

Рецензент:

(проф. д-р Поля Кацамунска)

SOUTH-WEST UNIVERISTY NEOFIT RILSKI -
BLAGOEVGRAD

R E V I E W

Written by: Prof. Polya Stoyanova Katsamunska, PhD, professional area 3.7 Administration and Management, Scientific specialty: Organization and Management Outside the Field of Material Production.

Regarding: Dissertation for obtaining the educational and scientific degree "Doctor" in professional area 3.7 Administration and Management, doctoral program Organization and Management Outside the Sphere of Material Production (Management in the Public Sphere)

Author of the dissertation: Alexander Yankov

Dissertation topic: **COUNTERING HATE SPEECH IN ONLINE ENVIRONMENT**

Reason for presenting the review: Participation in the Scientific Jury according to Order No. 1167 from 24.07.2023 of the Rector of the South-West University – Blagoevgrad.

1. General information about the author of the dissertation

The author of the dissertation, Alexander Yankov, is a full-time doctoral student, enrolled by Order No. 1575/15.07.2021 of the Rector of the SWU - Neofit Rilski - Blagoevgrad, to the Department of National Security and Public

Administration at the Faculty of Law and History at SWU Neofit Rilski with a period of study from 07/08/2021 to 07/07/2024. Alexander Yankov completed his Master's degree in Law at SWU Neofit Rilski - Blagoevgrad in 2021. He is fluent in English and German - written and spoken at level C2 and fluent in Russian - level C1. He worked in the business sector, as a product manager/business development expert, and his main activity was related to the presentation and implementation of new technologies on the Bulgarian market and the practical application of blockchain technologies. Since 2021, Alexander Yankov has worked in the State Agency "Technical Operations", Sofia.

2. General characteristic and significance of the studied problem

Alexander Yankov's dissertation is dedicated to hate speech - a widespread, both old and new phenomenon, inevitably accompanying the development of society. Hate speech is a serious and complex problem of modern societies committed to respecting and nurturing cultural pluralism and tolerance. It could not be denied that hate speech is a widespread phenomenon in our country and around the world, as well as related stereotypes, prejudices and discrimination, which requires their overcoming for the full functioning of civil society. In this sense, the dissertation work: *Countering Hate Speech in Online Environment* is dedicated to a topic distinguished by its indisputable **relevance**.

The research focuses primarily on hate speech in online environment and ways of countering it, due to the extremely intensive entry of information and communication technologies into public life in recent decades. The need to counter hate speech in online environment is presupposed by a variety of factors, among which are globalization, the "revolution" in the field of information and communication technologies, as well as the politics of European countries. Thus, in the design of the dissertation, an emphasis is placed on those elements of hate speech in online environment which are key indicators from the point of view of control and countermeasures against it.

The significance of the research stems from the need to counter hate speech in online environment. It is a fact that more and more European and other international organizations are showing their sympathy for the problem of hate speech and from there to the counteraction against it - through various mechanisms of tracking and limiting electronic content, by introducing the so-called codes of conduct for IT companies and even proposals to criminalize hate speech in the case of the European Union. It is from the questions and problems presented above that the relevance of the development in scientific and scientifically applied terms derives.

The scientific interest in the problems and modern trends in the counteraction against hate speech in online environment is provoked by the need to fill some gaps in the awareness of the society, in particular of young people in the field of the investigated issues. In particular, the fragmented nature of online hate speech research is of critical importance both to scholars in the field and to theory and practice in contemporary legal and management scholarship, which is being transformed daily as a result of the influence of economics, technology and social factors in society.

The considerations of a theoretical and practical nature presented so far, give me reason to define the dissertation work as a completely modern and useful for the present and perspective development for the future.

3. Brief analytical description of the content and assessment of the obtained scientific and scientifically applied results

The reviewed dissertation is within the professional area 3.7 Administration and Management, doctoral program - Organization and Management Outside the Sphere of Material Production (Management in the Public Sphere).

I believe it was designed in accordance with the rules for this type of development. The ratio between the separate parts was observed. The total

volume of work is 262 pages. It has the following structure: introduction, four chapters, conclusion, bibliography, appendix (survey: Countering Hate Speech in Online Environment), list of the most important abbreviations used, list of tables and figures, list of publications of the author on the topic of the dissertation. The list of used literature attached to the dissertation contains various titles: 36 – in Bulgarian, 39 – in English and other languages, 17 Internet sources, as well as case law of the European Court of Human Rights, including verdicts against Bulgaria. The scholarly apparatus includes 199 footnotes, both bibliographic and interpretive.

The dissertation is written professionally. **The subject of research** are the mechanisms for counteracting hate speech in online environment and the current state. Acts adopted within various organizations related to hate speech in recent years have been analyzed - in the Council of Europe, the European Union, UNESCO. Conclusions and recommendations for improving countermeasures against hate speech in online environment are made based on the results.

The subject of the dissertation is the multifaceted essence of the phenomenon of "hate speech" in online environment, the different aspects (psychological, legal, moral, organizational) of hate speech, the different approaches to it (European and American), as well as the development of the content and specifics of hate speech in online environment). It is for this reason that the closest to the English equivalent term "hate speech" is used in the dissertation work.

The main purpose of the research is to study, analyze and summarize the complex nature of the phenomenon of hate speech in online environment, the development of the content, the specifics in the Internet space, as well as to highlight the importance of countering hate speech online through various mechanisms by of the two most important European organizations. An attempt has been made to analyze traditional and new countermeasure methods and

approaches, to highlight the advantages and disadvantages of such a process, as well as to identify trends and dependencies in their application. The conclusions and recommendations for improving the process for countering hate speech in online environment are of practical importance.

It should be pointed out that the purpose of the present work is precisely formulated and it fully corresponds to the title of the dissertation, the research tasks, the methodology used and their interpretation.

I accept the research tasks set by the doctoral student, which naturally and consistently follow the aim and subject of the research, as well as the methodology used. The methodological tools used in the dissertation work are appropriate and complex, and an interdisciplinary approach is applied, which is characteristic of good modern research practices.

There is a logical connection between the individual chapters, they are properly fixed and competently prepared. The introduction presents the concept of the dissertation research. I believe that the conceptual framework of the research is a good basis for its successful implementation. Chapter One, entitled Terminological and Doctrinal Manifestations of the Concept of Hate Speech, clarifies the concept and summarizes the terminological specifics related to hate speech, as well as the psychological, legal and moral aspects of hate speech. Chapter Two is devoted to the interpretation of the conceptual apparatus of online environment and an analysis of the main characteristics of hate speech in online environment. In Chapter Three: Countering Hate Speech in Online Environment, the two existing models of countering hate speech (European and American) are examined in a comparative plan and the ways in which the international community tries to counter one of the serious modern challenges facing the globalized world order are analyzed. Chapter Four presents the author's research on awareness and ways to counter hate speech in a university environment in Bulgaria and is the practical-applied part of the dissertation work. The survey was conducted among university and doctoral students from

three different universities (South-West University Neofit Rilski, The University of Library Studies and Information Technologies and The University of National and World Economy and for this purpose a methodology was developed and an author's survey toolkit was created. The results of the survey were analyzed and summaries and recommendations for future development were drawn. One of the strengths of the survey is that it contains summary figures and tables.

Based on the above mentioned, I believe that the development is characterized by logic, scientific strictness of the presentation and thoroughness of the research and, above all, of the conclusions drawn from them. The author's main idea for conducting scientific research is characterized by logic and consistency. The results set to be achieved are formulated as a natural continuation of the work on the individual chapters. I have not detected plagiarism and I accept that the work and the contributions in it are the personal work of the doctoral student.

I accept the main scientific and practical contributions formulated in the dissertation research but some of them could be recommended for refinement.

4. Evaluation of the author's summary of the dissertation and publications related to it

The author's summary of the dissertation is designed according to the regulatory requirements. He fully complies with both the Law for Development of the Academic Staff at the Republic of Bulgaria and the Regulation for the Application of the Law for Development of the Academic Staff at the Republic of Bulgaria, as well as the Internal Rules for the Development of the Academic Staff of the SWU Neofit Rilski. The summary of the dissertation fully reflects the structure and content of the dissertation work.

In addition to his dissertation work, Alexander Yankov participated in the present procedure with five more articles and papers, published in non-refereed

peer-reviewed journals and one more article to be printed. Three of them are in English, and two are co-authored. This, in turn, speaks of the fact that the dissertation has received good publicity. It is evident that the author knows the subject area very well and can make both theoretical and applied contributions to its development. After familiarizing myself with the publications, I believe that they are directly related to the topic and the content of the dissertation work.

5. Critical notes and recommendations

In-depth familiarization with the dissertation research gives reason to make some critical remarks. In my opinion, the author makes an interesting study in the Chapter Four by analyzing various digital tools for managing internal communications. The development could be supplemented in the future by expanding the survey and including other similar tools, with a view to tracking the results over time; I recommend publicizing the results of the analysis in foreign editions, thus attracting attention and continuing the discussion on the presented problem, related to the counteraction against hate speech in online environment.

The critical remarks and recommendations made do not deny the positive assessment, do not reflect in a negative light on the scientific qualities and do not reduce the merits of the work, but aim at its improvement.

Conclusion

Based on the above, I believe that the dissertation work should be viewed as a completed scientific work. After familiarizing myself with the presented materials, analyzing their significance and the contributions contained in them, I give my positive assessment of the work of Alexander Yankov. The dissertation meets the criteria in the Law on the Development of the Academic Staff and the Regulations for its Application. This gives me the reason to propose to the members of the Scientific Jury to award an educational and scientific degree

"Doctor" to Alexander Yankov in professional area 3.7 Administration and Management, Scientific specialty: Organization and Management Outside the Sphere of Material Production (Management in the Public Sphere).

August 22nd , 2023

Reviewer:

(Prof. Polyana Katsamunska, PhD)